

Рисунок 1. Приклад вікна відповіді студентів з ІК "Computer system attack" (Mind Map)

Приклад 2

Мета: навчити додавати необхідні елементи до ІК.

Тип: некомунікативна рецептивна.

Інтерактивна форма: студент ↔ комп'ютер.

За місцем виконання: аудиторна.

Інструкція: *Look attentively at the mind map represented by J.D.Howard from Carnegie Mellon University. Using this mind map he described the classification of computer attacks according to Attackers, Tools, Results, Access and Objectives. Some points of the mind map were lost. Fill in the gaps with necessary words to complete one of the parts of the mind map (Attackers, etc.), using the suggested points: 1. Processes, 2. Damage, 3. Hackers, 4. Corruption of Information, 5. Corporate Raiders, 6. Files, 7. Theft of Service, 8. User Command.*

The Mind Map "Computer and network attack taxonomy"

Key: *Hackers, Corporate Raiders, etc.*

Рисунок 2. Приклад вікна відповіді студента

Контроль: еталон правильної відповіді в пам'яті комп'ютера.

Приклад 3

You are going to write your research paper devoted to your master's work. Create a mind map to your research paper.

Отже, технологія ІК на дотекстовому етапі навчання іншомовного писемного мовлення відіграє значну роль у створенні майбутнього НППП. Студентом закладається власна програма майбутнього тексту, а за таких умов навіть передбачається результат написання НППП.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бьюзен Т. Супермышление / Тони и Барри Бьюзен; пер. с англ. Е.А. Самсонов; худ. обл. М.В. Драко. – 2-е изд. – Мн.: ООО «Попурри», 2003. – 304 с.
2. Советова Е.В. Эффективные образовательные технологии / Е.В. Советова. – Ростов н/Д : Феникс, 2007. – 285 с.
3. Cottrell S. The Study Skills Handbook / S. Cottrell. – [2-ed.]. – Palgrave Macmillan, 2003. – 295 p.
4. Maley A. Learner-Based Teaching: Resource Books for Teachers / A. Maley. – Oxford: Oxford University Press., 1997. – 126 p.
5. Zemach D.E. Academic Writing from paragraph to essay / D.E. Zemach, L.A. Rumisek. – Macmillan, 2005. – 132 p.

УДК 378.14 = 112.2

Лашкул В. А.

викладач Національного університету біоресурсів і природокористування України

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-АГРАРІВ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядаються методи формування професійної компетенції студентів аграрних ВНЗ засобами іноземної мови.

Ключові слова: компетенція, критерії, мислення, іноземна мова для спеціальних цілей.

Лашкул В.А. Формирование профессиональной компетенции студентов-аграриев средствами иностранного языка. В статье рассматриваются методы формирования профессиональной компетенции студентов аграрных вузов средствами иностранного языка.

Ключевые слова: компетенция, критерии, мышление, иностранный язык для специальных целей.

Lashkul V.A. The Formation of agrarian student's professional competence by means of foreign language. This article deals with the methods of formation of professional students' competence at agricultural universities by means of foreign language.

Key words: competence, criteria, thinking, language for special purposes.

Компетенція у мовній освіті часто асоціюється тільки з комунікативною компетенцією, що не може в повній мірі розкрити зміст цього поняття. Нагадаємо – компетенція (від лат. *competentis* – здібний) означає сукупність знань, навичок і вмій, які формуються в процесі навчання. У більш широкому розумінні компетентність – це відповідність вимогам, критеріям і стандартам у певних галузях діяльності, де для вирішення певних завдань необхідно володіти активними знаннями.

Саме поняття «компетенція» почало вживатися в Сполучених Штатах Америки на початку 60-х років минулого століття у контексті (*performance based education*), метою якого була підготовка фахівців, які змогли б успішно конкурувати на ринку праці. Спочатку поняття «компетенції» зводилося до оволодіння простими практичними навичками, які формувалися в результаті "автоматизації набутих знань". Хоча цей підхід мав певні недоліки, адже формування компетенції у вигляді практичних навичок було недостатньо для творчого розвитку особистості (студентів), тому було запропоновано розрізняти два поняття – «компетенція» і «компетентність». Компетенція розглядалася як персональна категорія, а компетентність перетворилася на одиницю навчальної програми.

Компетенція часто використовується для характеристики потенційних можливостей фахівця отримати роботу на ринку праці. Для цього слід володіти "ключовими компетенціями": володіння мовою (*literacy*), комп'ютерна грамотність (*information technology skills*), володіння способами вирішення проблем (*problem-solving skills*), гнучке та інноваційне мислення (*flexibility and adaptability to innovations*), а також здатність до неперервної освіти (*life long learning*).

Компетентність – це комплекс компетенцій, що забезпечують ефективну взаємодію з оточуючим середовищем.

Формування професійної компетенції студентів засобами іноземної мови є на сьогодні актуальним завданням вищої школи, особливо це стосується немовних ВНЗ. Вже зараз у вітчизняній та зарубіжній методичці говориться про викладання

іноземних мов для спеціальних цілей "LSP" – Language for Special Purposes як потужного методу для формування професійної компетенції.

Отже, що таке ІМ для "спеціальних цілей" LSP? Для того, щоб з'ясувати це, потрібно дати відповідь на запитання, чому взагалі з'явилося таке поняття, адже до середини минулого століття методика навчання іноземних мов успішно функціонувала і без нього. Що ж стало причиною виникнення терміна LSP та досліджень у цій галузі?

Ця методика була започаткована в англійських країнах і стосувалася спочатку виключно англійської мови. Згодом цей термін поширився на інші мови.

Простежимо історію методики навчання іноземних мов. Період після завершення другої світової війни спричинив вік глобального і безпрецедентного зростання наукової, технологічної та економічної активності міжнародних відносин, що стало джерелом об'єднання громадськості та домінування двох сил технологічного прогресу і торгівлі, які, у свою чергу, стимулювали виникнення міжнародної мови. Завдяки високому економічному розвитку Сполучених Штатів Америки роль міжнародної мови випала на долю англійської.

У результаті таких перетворень з'явилася маса людей, які бажали вивчати англійську, а згодом ще й інші широко поширені іноземні мови не заради особистого задоволення чи престижу знання мови, а з тієї причини, що англійська мова стала їх ключем до міжнародних ділових операцій, технологічного розвитку їхніх фірм чи успішного ведення торгівлі.

Такі зміни у структурі міжнародних відносин сприяли переосмисленню мети вивчення іноземних мов. До цього періоду знання іноземної мови вважалося одним із обов'язкових компонентів вищої освіти, але питання нагальної необхідності щодо застосування набутих знань не піднімалося. У зв'язку зі змінами у мотивації до вивчення іноземних мов у методиці навчання з'явилася окрема галузь, яка почала досліджувати проблеми, пов'язані з вивченням іноземної мови не лише як університетської обов'язкової дисципліни, але як одного зі шляхів отримання знань з обраної студентами спеціальності чи спеціалізації.

Відповідні зміни відбулися і в лінгвістичних та соціально-психологічних концепціях, що лежали в основі неспеціалізованої методики навчання іноземних мов, яку стали називати "Загальний курс вивчення іноземних мов" – EGP. Якщо метою лінгвістів було описати правила застосування мовних структур, тобто граматику мови, то завдяки новому зацікавленню іноземними мовами увага перемістилася від дослідження особливостей літературної мови до мови, що використовується у реальному спілкуванні фахівців окремої галузі.

У результаті науковці та викладачі-практики дійшли висновку, що, оскільки сфера спілкування, скажімо, лікарів має кардинальні відмінності від особливостей процесу комунікації інженерів, то представники цих професій потребуватимуть знання

різних іноземних мов. Звідси випливає необхідність створення курсу ІМ, наприклад, для медиків, який матиме суттєві відмінності від курсу ІМ для інженерів.

Сучасним досягненням у галузі методики навчання іноземних мов для спеціальних цілей став такий висновок: оскільки іноземна мова по-різному знаходить своє застосування у різних ситуаціях спілкування спеціалістів різних професій, то, визначивши особливості типових ситуацій спілкування фахівців кожної конкретної галузі, можна моделювати процес їх реальної комунікації і, відібравши попередньо для цього необхідний мовний та мовленнєвий матеріал, звукати увесь широкий діапазон мови до конкретних потреб фахівців і цим полегшити процес оволодіння мовою для спеціальних цілей. Цей висновок викристалізувався у так званий ситуативний підхід до навчання іноземних мов для спеціальних цілей, що й продовжує домінувати в сучасній методиці. Його здобутками стали створені спеціалізовані курси ІМ для певної групи спеціалістів із врахуванням специфіки їх професійної діяльності та процесу комунікації на ситуативній основі.

З кінця 80-х років ХХ століття, таким чином, методика навчання іноземних мов поділилася на дві окремі галузі: загальний курс іноземної мови та іноземні мови для спеціальних цілей. З того моменту в першу чергу у європейських ВНЗ почали розробляти спеціальні курси ІМ для юристів, бізнесменів, працівників туристичного бізнесу, медиків, бібліотекарів і т.д. Для них відводились аудиторні години протягом усього періоду навчання студентів у вищому навчальному закладі. Паралельно існував загальний курс вивчення іноземної мови (як правило, у це поняття вкладають іноземну мову для побутового повсякденного вжитку).

Донедавна такого поняття, як "іноземна мова для спеціальних цілей", не існувало у вітчизняній методиці. Існувало поняття "іноземна мова для немовних спеціальностей", та й воно зустрічалося у вжитку кафедр іноземних мов педагогічних ВНЗ чи в поодиноких монографіях.

Із часу становлення України як незалежної держави вітчизняна методика навчання іноземних мов почала більш демократично ставитися до розробок зарубіжних методистів і динамічніше переймати їх досвід, тому зараз з'явилися більш сучасні курси з вивчення ІМ для спеціальних цілей.

Тому цей підхід до вивчення іноземних мов у випадку успішної реалізації може бути могутнім засобом забезпечення студентів практичними знаннями, необхідними в реальних життєвих ситуаціях.

Цей метод, на нашу думку, є особливо актуальним для нашого аграрного ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воробьев Г.А. Развитие социокультурной компетенции будущих учителей иностранного языка (Поиск эффективных путей) / Г.А. Воробьев // Иностранные языки в школе. – 2003. – № 2. – С. 30–35.

2. Ділова англійська мова. Проект програми з курсу ділової англійської мови для вищих учбових закладів освіти України. – К.: British Council in Ukraine, 1998. – С. 18–24.
3. Морська Л.І. Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов для спеціальних цілей / Л.І. Морська // Іноземні мови. – 2002. – № 2. – С. 23–24.
4. Скуратівська Г.С. Методичні рекомендації для навчання писемного англійського професійного мовлення студентів фінансово-економічних спеціальностей / Г.С. Скуратівська // Іноземні мови 2002. – № 2. – С. 25–26.
5. Фоломкина С.К. Типовая программа по иностранному языку для неязыковых специальностей высших учебных заведений / С.К. Фоломкина, Э.А. Штульман. – М.: Высшая школа, 1990. – С. 16–20.
6. Фоломкина С.К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе / С.К. Фоломкина. – М.: Высшая школа. – С. 52–68.

УДК 378.147

Назаренко Н.С.

НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПРИКОРДОННИКІВ АНГЛІЙСЬКОЇ ФАХОВОЇ ЛЕКСИКИ З УРАХУВАННЯМ КОГНІТИВНОГО ПІДХОДУ

Стаття присвячена проблемі навчання майбутніх прикордонників англійської фахової лексики. Теоретично обґрунтовано та практично розроблено методику навчання. Досліджено когнітивний підхід до навчання лексики. Визначено етапи навчання лексики та розроблено комплекс вправ до кожного з етапів.

Ключові слова: англійська фахова лексика, когнітивний підхід, етапи навчання лексики, комплекс вправ.

Назаренко Н.С. Обучение английской профессиональной лексике будущих пограничников с учётом когнитивного подхода. Статья посвящена проблеме обучения английской профессиональной лексике будущих пограничников. Теоретически обоснована и практически разработана методика обучения. Изучен когнитивный подход к обучению лексике. Определены этапы обучения лексике и разработан комплекс упражнений для каждого из этапов.

Ключевые слова: английская профессиональная лексика, когнитивный подход, этапы обучения лексике, комплекс упражнений.

Nazarenko N.S. Teaching English target vocabulary to future border guards taking cognitive approach into consideration. The article deals with the issue of teaching target vocabulary to future border guards. The methodology proposed has been theoretically substantiated and practically developed. The cognitive approach to teaching vocabulary has been studied. Stages of teaching target vocabulary have been determined and a system of exercises for each of the stages has been developed.

Key words: English target vocabulary, cognitive approach, stages of teaching vocabulary, system of exercises.

Вибір Україною курсу на входження в європейський економічний та освітній простір,

інтеграція з європейськими країнами, інтернаціоналізація ділових стосунків у різних сферах діяльності людини підвищують попит на фахівців, які б вільно володіли іноземною мовою та культурою іншомовного спілкування. У цьому контексті важливого значення для якісної вищої освіти набуває навчання майбутніх прикордонників іншомовної фахової лексики, оскільки успішність іншомовного професійного спілкування значною мірою визначається рівнем володіння лексичними навичками, який забезпечує адекватне розуміння і вживання лексичних одиниць відповідно до ситуації спілкування.

Відповідно до сучасних міжнародних освітніх вимог майбутні прикордонники мають володіти вмінням вільно висловлюватися іноземною мовою без помітних утруднень, пов'язаних з пошуком засобів вираження у процесі досягнення ними соціальних, академічних і професійних цілей. Таким чином, навчання іншомовної фахової лексики майбутніх прикордонників виступає необхідним складником оволодіння англійською мовою як засобом фахового спілкування.

Проблема навчання студентів іншомовної фахової лексики розглядалася в багатьох роботах: О.Ю. Долматовська, Е.К. Кузнецова, З.Є. Кузьменко, О.П. Петрашук, Н.С. Саєнко, Е.В. Мирошніченко, В.Д. Борщовецька, Мс. Carthy, D. Nunnan, A. Peters, С. Riemer, L. Schiffler та інші. Так, наприклад, розроблено методику навчання активної лексики німецької мови на ситуативній основі (З.Є. Кузьменко, 1990), методику комплексної індивідуалізації навчальної діяльності студентів з оволодіння англійської спеціальної медичної лексики усного професійного спілкування на другому етапі немовного ВНЗ (О.П. Петрашук, 1991), методику навчання професійної лексики студентів-економістів під час усномовленневого спілкування в непрофесійних сферах комунікації (Е.В. Мирошніченко, 1996), методику тестового контролю лексичних навичок читання на першому ступені немовного ВНЗ (Н.С. Саєнко, 1998), методику навчання студентів-економістів ВНЗ іншомовної фахової лексики з урахуванням когнітивних стратегій (В.Д. Борщовецька, 2002) [1].

Незважаючи на наявні досягнення у вирішенні проблеми навчання іншомовної фахової лексики, це питання залишається все ще до кінця не вирішеним. Подальше розв'язання цієї проблеми ми бачимо у застосуванні нових підходів, зокрема когнітивного, суть якого полягає в організації активної мовленнєво-мислительної діяльності студентів. З позиції такого підходу навчання лексики здійснюється на основі активного і цілеспрямованого залучення когнітивних стратегій переробки, збереження та відтворення інформації, використання яких дозволить ефективно запам'ятовувати нові лексичні одиниці та зберігати їх у семантичному просторі в активному стані, тобто робить їх готовими для застосування в усному та писемному спілкуванні [3].